

פעילות המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

סקירתו של פרופ' אשר עובדיה (קהיר, 6.3.89)

למרות האירועים הפוליטיים והאווירה הבלתי נוחה שנוצרה עקב כך, ממשיך המרכז האקדמי הישראלי בקהיר בפעילותו השוטפת. במרכז התקיימו סמינריונים ומפגשים בין חוקרים ואנשי רוח מ ישראל, שהוזמנו מטעם המרכז, ובין פרופסורים, חוקרים וסטודנטים משלוש אוניברסיטאות קהיר. במפגשים אלו נישאו הרצאות ונדונו סוגיות בתחום הלשון והספרות העברית, הפילוסופיה היהודית, התיאטרון העברי, המוסיקה הישראלית, תולדות יהדות מצרים, ועוד. במרכז מבקרים אישים זרים, ישראלים וקבוצות תיירים מ ישראל. ב-24 בינואר 1989 חנך המרכז, בשיתוף עם הקהילה היהודית בקהיר, את ספריית מורשת יהדות מצרים, הממוקמת סמוך לבית הכנסת "שער שמים" שבמרכז קהיר. מפעל זה, החשוב מבחינה יהודית ולאומית, הגיע לסימונו בעזרתם הנדיבה של מוסדות ותורמים פרטיים מיהדות העולם ומ ישראל. בספרייה כתשעת אלפים כרכים, שעניינם תחומים שונים של מדעי היהדות, ויש בה תצוגה מתמדת של חפצי יודאיקה שלוקטו משארית פליטת בתי הכנסת בקהיר. הספרייה פתוחה לקהל חוקרים ומבקרים מכל רחבי העולם.

קטעים מתוך הדו"ח לז"ל-דצמבר 1988:

השתנות בישראל הגדירה את המרכז האקדמי הישראלי בקהיר בתחומים ובספרות של ימים אלה. י כמו פיגום בודד במבנה של שלום לא מושלם, חשוף למשבי הרוח המדינית ותחמוכות באיור, ממשיך לנהל את ענייניו בתפנה עיקשת של עסקים כרגילי ("הארץ" 5.1.89). ואכן המרכז ממשיך לשרת את שורחי המדע במצרים, את המוסדות האקדמיים בישראל ואת נציגיהם. לצערנו, פרופסורים וחוקרים במוסדות להשכלה גבוהה במצרים וכן בעלי מקצועות חופשיים ואינטלקטואלים מרחימים כל מגע עם ישראל ונתלים את שגרי האוניברסיטאות ומוסדות המחקר במני עמיתים מ ישראל. וחמור יותר - לא אחת מרחימים ומגדים מוצים ותלמידים המעיוזים לבוא בשגרי המרכז או לקיים מגע עם ישראל.

כלי התקשורת המצריים, שבשנה האחרונה משתלחים בישראל, גולשים לפעמים לאבסורדים דמיוניים, בעיקר בתקשורת האופוזיציונית, הטוענת ללא לאות שהמרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוא קן מרגלים. מטר והאשמות, ההשמעות והנאצות מתקבל בשוויון נפש. **בגישות עם אישים מצריים:** העתונאי פאסואד עבדול תאליס הומוני לבקרו במשרדו שבידאר אל הילאלי. בגנישה זו נוכח גם פרופ' נאל אל עינאני מהפקולטה לרפואה באוניברסיטת קהיר. דנו בבעיות הרפואה במצרים ובישראל ובשאלות אקדמיות ואקטואליות. בגישות מסוג זה מהוות פריצת דרך להבנה ואולי ליציאה ממעגל הקסמים של חשדנות והזרות.

נערכה פגישה עם ד"ר יוסף וואלי, סגן ראש הממשלה ושר החקלאות בממשלת מצרים. נדונו קיום מפגשים או סמינריונים במרכז בהשתתפות ישראלים ומצרים, וכן ביקורי מדענים מצריים בישראל לצורך השתלמות ומחקר, במיוחד בתחום החקלאות.

בגישות עם אישים זרים הנוגעים במצרים: קבוצה של 20 פרופסורים וסטודנטים למשפטים מאוניברסיטת Temple בקליפורניה בראשותו של פרופ' Berton (Baruch) Gaine. ביקרה במרכז. המרכז ארגן עבורם הרצאה של השגריר תחטין באשר, והוא גם השיב לשאלות. Bruno Delaye, היועץ המדיני של שגרירות צרפת במצרים, ביקר לראשונה במרכז למגישת היכרות.

ביקורי חוקרים וסוכרים ישראלים במרכז: חוקרים וסופרים וכן תלמידי תואר שני ושלישי זכו לשיתוף פעולה ולתמיכה של מנהלי המוסדות המצריים והמכונים הזרים במצרים. אחדים נטלו חלק פעיל בסמינריונים ובהרצאות של המרכז.

הרצאות וסמינריונים: בנובמבר 1988 התקיימו הרצאותיהם של פרופ' יהושע פראוור על "עיונות בין מערב ומזרח בימי הביניים"; דוד שגיב על "סיקומו של הפתגם בתרבות היהודית והערבית"; יצחק גורמטנו טורן על "הווי יהודי מצרים: מבט לאחורי". בדצמבר 1988 הרצה פרופ' דוד צפח על "תאופיק אל חכים ותרבות המערב"; ד"ר שמעון בלס על "זהות מזרחית בספרות העברית בישראל"; יהודה עמיחי על "האדם בין מלחמה ושלוה"; ג' קינר על "יסוטיבים בדרמה הישראלית".

המשכנו לקיים במרכז סמינריונים בעברית בהם הרצו סטודנטים מאוניברסיטאות קהיר. השתתפו כ-20-30 סטודנטים. נושאי ההרצאות: גלות בבל בימי בית שני, חגי ישראל ומועדי יו, שמואל הנגיד ומוסד השיבה בהיסטוריה היהודית.

מילגות לסטודנטים ישראלים: למרכז הגיעו שבעה מילגאים, תלמידים לתואר שני ושלישי, בתחומי המורחות, הספרות הערבית והאמנויות.

אירועים שהיו

כ-7 באדר ב' תשמ"ט (13.3.89) קיימה

האקדמיה סדרת אירועים בנושא:

"המחקר ועמ"ד מדינת ישראל"

לציון פעולת האקדמיה לקידום המחקר הבסיסי במדינה. המטרה הייתה לתת פומבי לתוכנית לקידום המחקר הבסיסי ולמאמץ להרחבתה של הקרן השמורה לתמיכה במחקר המדעי.

השלב הראשון בפעולות האקדמיה היה במרואר 1987, כאשר האקדמיה הגישה לממשלת ישראל תוכנית-אב לקידום המחקר המדעי הבסיסי במדינת ישראל. תוכנית-האב מבוססת על שני עקרונות: (א) ממשלת ישראל חייבת ליטול על עצמה את האחריות לקידום מערכת המחקר המדעי הבסיסי; (ב) יש לחזק את קשרי הגומלין בין מדינת ישראל ובין יהדות הגולה באמצעות הקמתה של קרן לאומית שמורה למחקר מדעי בשיתוף עם העם היהודי בתפוחות.

הקרן השמורה למחקר מדעי קיבלה עד עתה תרומות בסך 8 מיליון דולר. קרן צילס הי' רבסון הייתה חלוצת התורמים, כשהעבירה לאקדמיה סכום של מיליון דולר על חשבון התחייבות בסך 5 מיליון דולר. אילי אבנס, נשיא קרן צילס הי' רבסון, היה אורח האקדמיה והשתתף באירועים.

ואלה האירועים שהתקיימו:

נשיא האקדמיה, פרופ' יהושע יורטנר,

יחד עם פרופ' אפרים קציר ופרופ' אלכס

קינן, נפגשו עם עתונאים והרצו במניהם על

מקומו ועתידו של המדע במדינת ישראל והקשר עם העם היהודי.

ראשי האוניברסיטאות, חברי מועצת

האקדמיה ומדענים בכירים השתתפו בדיון

בנושא: "קווי יסוד לתוכנית-האב למחקר

בסיסי - המצב וכיווני פיתוח".

נערך טקס הענקת המענקים מקרן רבסון

למחקר בסיסי במדעי החיים לשנת תשי"ן.

במשכן נשיא ישראל בירושלים התקיימה

קבלת מים בהשתתפות נשיא המדינה חיים

הרצוג, שר החינוך והתרבות יצחק נבון, שר

המדע והפיתוח עזר ויצמן, ראשי